

عنوان مقاله:

جلوه های توحیدربوبی در تفسیرالمیزان (بررسی کلیه آیات سوره های قرآن در موضوع توحیدربوبی برحسب نزول و ترتیب مصحف)

محل انتشار:

دومین کنفرانس ملی علوم اسلامی و پژوهش های دینی (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

محمدعلی زکی - دانشیار جامعه شناسی دانشگاه امام حسین (ع)

خلاصه مقاله:

علامه طباطبائی (ره)، شخصیتی است که جهان اسلام مرهون اندیشه های تفسیری، کلامی، فلسفی و عرفانی ایشان می باشد. تفسیرالمیزان دارای دو ویژگی عمده و برجسته جامعیت (محتوا و منابع) و ابتکار است که آن را در بین تفاسیر شیعه و اهل سنت ممتاز ساخته است. ابتکار به معنی نظریات بدیعی است که علامه در موضوعات مهم قرآنی ابراز داشته است. بدون شک ایجاد پیوند منطقی و فلسفی بین دو علم تفسیر و کلام از ابتکارهای علامه طباطبائی محسوب می شود. ایشان تمام تلاش خویش را در این راه صرف نمود تا تبیین کند که قرآن و متن قطعی دین در برخورد با مسائل کلامی و اصول فلسفی چه دیدگاه و پیامی را ارائه می دهد. علامه طباطبائی بانگارش تفسیرالمیزان کاربرد فلسفه را در عمق بخشیدن به فهم مآز آیات قرآن روشن ساخت. یکی از مهمترین کاربردهای این قواعد در آیاتی مشخص می شود که به طرح موضوع توحیدربوبی می پردازد. علامه طباطبائی تلاشی مستمر، وافر، همه جانبه و چشمگیر در خصوص برجسته نمودن معارف قرآن در خصوص توحیدربوبی داشته و کمتر مفسری رامی توان در این جهت گیری قرآن پژوهی همچون علامه طباطبائی یافت. برجستگی توحیدربوبی در قرآن یکی از نوآوری های منحصر به فرد و ممتاز علامه طباطبائی محسوب می شود. پیشتازی علامه در این خصوص بر سایر مفسران شیعه و اهل سنت معاصر بسیار چشمگیر، روشن و بدیهی می باشد. متأسفانه این ویژگی ممتاز و درخشان مورد غفلت قرآن پژوهان واقع گردیده و کمتر مورد مذاقه قرار گرفته است. منظور از توحیدربوبی آن است که خداوند در سمت پروردگاری و پرورش و تربیت موجودات یکتاست. مخالفت بت پرستان با اسلام در توحیدربوبی است نه توحید اولو هیت و خالقیت. علامه طباطبائی معتقد است که بیشتر مفسرین میان آیاتی که از قرآن کریم در صدد اثبات ربوبیت خدا و توحید او در ربوبیت، ونفی شریک از او است، و آیاتی که در مقام اثبات اصل صانع است، خلط کرده، و امیر برایشان مشتبه شده است. بر این اساس مقاله حاضر سعی در بررسی و معرفی جلوه های توحیدربوبی در تفسیرالمیزان خواهد داشت. داده های پژوهش طی مراحل مشخص و براساس سه منبع مآخذ شناسی تفسیر المیزان گردآوری گردید. نتایج پژوهش 35 موقعیت قرآنی را شامل 23 سوره و 141 آیه شناسایی نمود. آیات توحیدربوبی باتکیه بر تفسیر المیزان فیش برداری، خلاصه نویسی و جمع بندی گردیده است. داده های پژوهش در دو بخش ترتیب مصحف و برحسب نزول بررسی خواهند شد. نتایج آیات برحسب نزول نشان داده که موضوع توحیدربوبی مختص سوره های مکی بوده است (22 سوره مورد بررسی مکی فقط سوره رد مدنی بوده که البته برخی مفسران من جمله علامه طباطبائی رای بر مکی بودن آن داده اند). نتایج نهایی آیات توحیدربوبی برحسب مصحف در پایان مقاله در قالب بیست عنوان به صورت موضوعی دسته بندی شده است.

کلمات کلیدی:

علامه طباطبائی، تفسیرالمیزان، توحیدربوبی، تحلیل محتوای کیفی.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/915948>

